

מבעד למסוה

(שעורים בהתכלות)

מעשה בי אנגלי אחד זקן וחשוב בארץ שחגג בזמן האחרון את התונת הזהב שלו

למלאות חמשים שנה אחרי התונתו ולאנגלי הזה ארבעה ידידים נאמנים ומושבעים: אחד אירלנדי, אחד סקוטלנדי, אחד ערבי ואחד יהודי. וכפי המנהג של בני עשרת השבטים בחג זה, החליטו ארבעת הידידים לשלח לו מתנות זהב Gold בלע"ז) לכבוד התונת הזהב שלו.

האירישי, שאינו יודע חכמות, הלך לחנותו של קרמר וקנה שעון זהב בחמשה פונט, מבין ותקיליו, והביאו לידידו, הסקוטי, שהוא פחות תמים, הלך וקנה שרשרת זהב מחצי פונט והגישה לזקן. והערבי שאינו טפש כלל מה עשה? קנת קופסת סיגריות "גולד דפליוק", שישי להזו ביות "מזהבים" בחצי

שולינג והביאו לאנגלי חוקו, והיהודי הביא עמו את ידידו גולדברג.

נפנשתי בעמיל של בית מסחר גדול בלונדון, שבא לעשות עסקים בירושלם.

— נו, ומה מכה "ביונים"? שאלתי.

— Not bad (לא רע), ענה לי בחיך קל כורכם, אבל...

— מה "אבל"? — הוספתי לשאל — כלים אין מזמינים סחור רות?

— כן! — ענה העמיל — אבל יש לכם כאן

Sundays in a week (שלוש שבתות בשבוע) ויך יפטר לעשות אצלכם ביונים?.. ביום ששי הלכתי לחנותו של מוסטפה בעיר העתיקה והנהו במסגל בשבת — כל ירושלם סגורה מפני ה Prayers (תפלות) שלכם, וביום ראשון כל הבנקים כמעט סגורים!

ולך ספר לו לגוי הזה כי גם ביום שני וביום שלישי ורביעי וחמישי כשהחנויות פתוחות אין כ"ה "ביונים" והסחורים זכו ליום ולשבוע שכלו "שבת" — עקבתא דמישא ממשי?

בשבוע זה קבלתי מכתב ע"י הדאר ומתוך כתלי המעטפה והכר תבת כושני הצדדים ניכר, שנשלח ע"י אחד מתלמידי פתחתי את המעטפה ומצאתי בה מעטפה שניה בלי בול, כמובן, ובתוכה מכתב קצר בוו הלשון:

כבוד הארון מר עזמות! אני היהודי ההו"מ באתי אליך בבקשה היות והסיגריות "יסמין" נמכרות בעירנו רק ליהודים, מדוע אין כותכים עברית ורק אנגלית וערבית? כי ע"כ אבקש נא את כבודו ל"חרבן" אותם קצת.

ועל החתום. אי ש י ה ו ד י

סתם הכתיב ולא פירש "איש יהודי" זה אם כוונתו למודעות ול"ריקמות הצעקניות של מספרו כשושן-הבירה שהן כתובות דוקא עברית (וכמעט בלי שגיאות?), או לקופסאות הסיגריות של יסמין, אין דרכי לעשן (עוד מעלה אחת לר' עזמות!) ואת אמנם שכח באר כחו של מספרו את העברית שלו על הקופסאות הרי זה באמת עול גדול ללשוננו ובודאי יתקן את המעוות בהקדם — ואולם היפת שכתב

הדבר הזה הוא, כי המכתב שבא להגן על כבוד השפה העברית שלנו נכתב ב— ז' ר ג ו . . . טובל ושרץ בידו!

הוזמנתי בשבוע זה לבית ידידי הרופא לכוס תוו ובעלת הבית מתל-מידותי הנישה לנו דברי נועם, סבריות, שיקלדיות וטגרניות מתר צרת הארץ, וכאורה טוב לא נתב-קשתי פעמים ונטלתי מכל אותם הדברים הטובים והנה נפלה לידי סוכריה אחת עטופה לבנים, פשטתי מעליה ית הניר הדק והלבן והסתכלתי, כדרכי, אל הכתבת.

קראתי באנגלית: Factory of Chocolate

(בית חרשת לשוקלרה) וחשבתי בלבי: חבל, שלא היו בעלי החרושת האלה פעם יצראינע "ציון" כדי לשמע מפני הנערים המכריזים, בקול: "טשוק-לייט!" בהרגשת ה"טש", כדי לעורר את תיאבון האנגלים או צעירינו המתאנגלים בפטום-הקטרת אשר בפיהם, מובטחני שהיו מדפי-סים לא Chocolate אלא — Chocolate

ואיך כתוב בל"ק: חרשת לשוקלרה סוכריות ו"חלכה" לא

ידעתי אל נכון אם הכוונה היא ל"חלכה" מין קיטניות החביבות כ"כ על התימנים או ל"חלזה" המתוקה והבאה מלשון "חלז" — מתוק בערבית?

אנכי, בעברי בשבוע זה לפני "בקר חולים" שבעיר העתיקה ראיתי כודעה גדולה מטעם הרשות גם בלשוננו ובאותיות גדולות ומוהירות.

T. A. B. זריקות נשלך

בסינפת ציון הוריקות נגד טפוס הבטן ד"ר מ . . . בושבל המזכיר הראשי

עמדו יהודים ויהודיות והביטו כלם כתרנגל בבני-אדם לתוך המודעה ה"עברית" הזו, שלא היתה כ"חוזרת להם כל צרכה, כשראו אותי מרחוק אהר"ב מתלמידי רצו אלי והתחננו ממש לפרש להם את ה"לשן-קדש" של מטשלתנו הרוטמת-הוצאתי את משקפי החבשתי אותם על קצה הטמו ובדניאל בשעתו עמדתי לפניהם ופתרתי להם את החלום הזה. ראשיך חבמה;

T.A.B. אלה הם ראשי תיבות של שתי מלים עבריות שהן שלש דהיינו, Typhus A. Beten קרי טיפוס הבטן...

ואח"כ: זריקות "נשלך" (נשלח קרי) לסינפת (לסינמה קרי) ציון וכו'. וככה כותבים אצלנו בשפה הרשמית שלנו בביתנו הלאומי, ב"יש-ביל" היהודים בירושלם!

ומספרים כי רב אחד גדול ב"יש-ראל שלח את נכדתי בשעת סנירת בתי הספר העברים למים לנרוי כדי להכניסן לבית הספר שתחת הנהלתה. ואולם גיסבת-חוסר מקוב או סבה אחרת לא יכלה או לא רצתה המנהלת לקבל את הילדות לבית ספרה.

כעם הרב הזקן ושלה למנהלת מכתב קצר וחר, בתור התראה בוו הלשון:

מתפלא אני מאד על כבוד המנ"הלתי, שלא התחשבה עם "כבוד תורת" ולא סגלה את נכדתי לבית הספר, אם הגברת לא תקבל אותן לבית הספר שלא אשלחן לבית הספר של ה מ י ס י ו . . .

אכן, זהו מעשה רב באמת! * * * עברתי בשבוע זה בין כנחת למעד

ריב ברחוב יפו וראיתי לפני מלון אלנבי שני שוטרים מבני עשרת השבטים, ארוכים בגלות לבושי קאקי ומקלות הובלים ודקים בידם, ושניהם מטיילים ארוכות וקצרות ברחוב כדי להשגיח על הסדר...

וישא "ג'וני" את עיניו וירא לפניו ערבי נושא בידיו אשכול מוז (תאניחיה בלע"ז) למכירה. רמז לו כמקלו ואמר: 'Come on! והלה לא נתחבקש הרבה והלך לפניו, והנה בחנות השניה עמד עוד ערבי שני, עני ולבוש קרעים, ובידיו אשכול מוז למכירה.

Come on! רמז לו השוטר השני כמקלו.

והנה הלכו שני בני דודנו אלפ"נים ושני אשכולות-מוז בידיהם ושני השוטרים הארוכים הולכים ומחמרים אחריהם. מיד נתקצצו סביבם חבריא שלמה של ילדים וסתם בטלנים ונללו אליהם, ומחמת שאיני כהן הצטרפתי גם אני ל"לוי" זו. כל עוברי-הדרכים והחנונים עמדו להכתכל בתחלוקה הרנאה הזו. חד אומר: כנראה, שהערבים גנבו את הפירות ומובילים אותם ל"נוקטה", והשני עונה בבטחה: לא! מסתמא אין להם רשיון למכירה!...

בקצרה, אני הלקתי אחריהם עד

ה"נוקטה" שעל יד שער יפו ונשארתי עומד בחוף, כמובן, לא עברו רגעים מועטים והנה הופיע אחד מהם והאש"כול בידו:

— "יחרב ביתו!" הוא אומר, שלש "חאבאת" (פירות) לקח ממני ... מהוטל אלנבי משבני עד כה...

ל אמר לי שם הייתי נותן לו מיר "חאבי" כמו תמיד!...

עוד זה מדבר והנה הופיע השני ואשכלו בידו.

— כמה "חאבאת" לקחו ממך? שאלתי.

— רק שתיים! — ענה בנצחון — ואני איש עני ובעל משפחה... הוא דרש ממני "רוכסה" (רשיון) על אש"כול מוז, בשביל "חאבתיון מוז"...

ככה הם עושים תמיד, "מוש תאראם יא חאוואג'ה?" (האב לא עול הוא, אדוני?)...

משם קפצתי לתוך מכונית צבר רית תעולה משער יפו למתנה יהודת וישבתי לי ימין שאר הנוסעים, ויהי בהצי הדרך ורמז הנער הנובה לנוס"עם וכלם החלו לפשפש בכיסם ולחר ציא איש איש את ארנקו וישלשלן לתוך ידו את הגרוש הנקוב, ושם על יד חנה ישב לו "במזרח" שוטר אחת